

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Dominicæ I. Aduentus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

DOMINICA PRIM^a
 MA ADVENTVS, EPISTOLA
 BEATI PAULI APOSTOLI, AD
 ROMANOS XIII.

SCIENTES quia hora est iam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nostra salus, quam cum credidimus. Nox precessit, dies autem appropinquavit. Abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honeste ambulemus. Non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicijs, non in contentione & emulatione, sed induimini Dominum Iesum Christum.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Quamquam nulli non tempore hæc Pauli congruat exhortatio, qua (quandoquidem vitæ nostræ tempus ut hora tam breue est) nos excitat ut à somno peccati, à somno ignorantiae, à somno denique euigilemus incuriae & negligentiae: tamen huic maximè conuenit tempore hæc lectio, quando Domini celebramus aduentum. Siue enim Domini meditemur aduentum in carnem, siue in mentem, siue ad iudicium adhuc futurum (triplex enim huius est hic aduentus) summa nobis cura agendum est, ut à somno euigilemus peccandi. Nam quomodo celebrare possumus Domini aduentum in carnem, nisi gratias eidem pro tanta charitate, qua ad nos venit, acturi? Quomodo autem gratias agemus, non intellectu beneficio?

Est igitur aduertenda dominici aduentus ratio, ut sciamus eum propterea venisse, quo liberos nos faciat ab omni peccato. Sed quomodo ob dominicum hunc gaudebimus aduentum, quomodo exultabimus ob eius aduentum, qui à peccatis nos redemit, nihilo minus in peccatis perseverantes? Hora igitur est, quandoquidem qui ad redimendos nos venit, prope est, à somno & obdormitione nos surgere, ne eius charitati videamur velle illudere, qui ad liberandos à peccato nos venit. Quod si aduentum Domini in mentem suspiramus, quomodo hora non est nos à peccatis cessare? Frustra enim in peccatis perseverantes hunc expectamus aduentum, siquidem in *ma-* Sapient. 1.
leuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Postremo, si vltimum recolimus aduentum, quo iam à Domino iudicandi, & iuxta operum nostrorum conditionem sumus accepturi, haudquaquam nos oportet moras agere, quin à peccatis ante euigilemus. Hora igitur nunc est nos à somno surgere, morari diutius dedecet. Propior enim nunc ex aduentu Saluatoris nostri est nobis nostra salus (quare incumbit quoque nobis

A mini-

A quadruplici somno surgendum.

Aduentus Christi triplex.

I. Aduentus primi Dominici ratio. Roma. 6. Roma. 13.

II.

Sapient. 1.

III.

minimè in torpore vetustatis obdormire) quam eo fuit tempore cum legis umbra relicta, credere cepimus. Nox & umbra veteris legis transijt, in qua omnia in obscuro & in figura agebantur, dies autem & tempus euangelicæ legis appropinquauit, in quo ad salutem nostram diligentius nos vigilare & operari decet. Abijcienda igitur nobis sunt opera tenebrarum.

1. Cor. 10. Opera tenebrarum quæ. Opera tenebrarum peccata sunt & actus vitiosi, quia turpitudinem, verendum & ignominiam hæc habent, & ad principem pertinent tenebrarum. Abijciamus igitur opera tenebrarum, damnemus plangamusq; peccata præterita, futura autem caueamus, iuxta consilium Sapientis, qui dicit: *Fili peccasti, ne adijcias iterum, sed de præteritis deprecare, ut tibi dimittantur.* Induamur quoque arma lucis, quæ sunt dona Spiritus sancti, quibus contra mundum, contra carnem, contraque hostis nequitias munimur, & ad vincendas iniquas inimici suggestiones confortamur. Sunt quoque virtutes arma lucis, seu munimina gratiarum: quibus à Domino vestimur & exornamur. Indui autem iubemur, non quod in facultate sit nostra ornari munisque donis & virtutibus diuinis. Siquidem vt quidam dicit, *Induit me Dominus vestimento salutis, & indumento iustitiæ, seu (vt alia habet lectio) lætitiæ circumdedit me,* & quasi sponsam decorauit me corona: sed quod hæc indumenta debeamus suspirare, anniti, eadem optare, pro his Dominum orare, & nullum obicem impedimentumve diuinæ operationi obijcere. Induamur itaque arma lucis, sic vt in die gratiæ, qui per Christi nobis illuxit aduentum, honestè ambulemus. Honestè ambulamus, cum innocenter viuimus, dumque diuinæ legi subiecti, virtuosè ac reuerenter coram Deo ambulantes, proximos nostros bono edificamus exemplo. Ad quod Christus nos hortatur, dicens: *Sic luceat lux vestra (vides quia inquit lux vestra luceat, non tenebræ obscurent) coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in calis est.* Ambulemus, inquit, sicut in die, ne in tenebris offendentes quempiam scandalizemus.

Non autem ambulemus in comessationibus vitiosis, gulæ & luxui delectis, aut ad inanem gloriam, aut ad superfluitatem paratis. Quia tamen si honesta conuiuia decenter & religiosè obseruata non reprehendantur, & hospitalitas vbique in sacra scriptura laudata sit, illa tamen sunt euangelica conuiuia, de quibus Christus loquitur, docens nos, cum prandium facimus, non inuitare diuites, aut amicos & vicinos, qui habent vnde nobis retribuant, aut qui iterum nos inuitent, seu nobis beneficium refundant aut honorem. Hæc enim querere, non est Christum querere, sed esurientes & inopes voca ad prandium, nam & illos multo minoribus impensis reficies, quam optimates & diuites. In illis etiam Christo places, Christum recipis, Christum pascis, qui pro illis tibi retribuet in retributione iustorum: quandoquidem illi non habent vnde tibi retribuant. Propter Christum igitur solum, & ex commiseratione illis solis solatium beneficiumque impendas. Caterum alijs comessationibus epulationibusq; abstinentum est. Admonet enim nos Saluator noster, dicens: *Videte ne grauentur corda vestra crapula aut ebrietate.* Ambulemus itaque non in comessationibus, non in cubilibus & impudicitijs. Lasciuam carnis & luxuriam, libidinemq; verat impudicam, quæ in matrimonio quoque haud raro excedit, in osculis, tactibus, & hu-

iuscemodi alijs prouocatiuis, quæ luxuriam in coniugio constitutis nullo licet respectu coniugij, commouent. Sunt enim hæc bestialia vitia, gula, ebrietas, & impudicitia, efficiunturque vt bestia ac bruta animalia, hi qui vitij huiusmodi seruiunt. Propterea dicit Spiritus sanctus: *Fornicatio & ebrietas auferunt cor.* Nec solum carnalibus est vitij abstinendum, sed ambulandum quoque nobis est non in contentione & æmulatione, hoc est, in ira & liuore. *Vbi enim* (sicut Iacobus in epistola dicit) *Zelus & contentio, ibi in contentione & omne opus prauum.* Optimum igitur viro est consilium, quod Timotheo Paulus scribit: *Noli verbis contendere, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem credentium.*

Postremo vbi monuit nos quid nobis sit vitandum Paulus, non tacet quid sit etiam amplectendum, dicens: Sed induimini Iesum Christum. Iesum Christum induere quid. Suauissimum hoc est verbum. Non dicit, tegite aut operite vos Christo, sed induimini Iesum Christum. Qui vestem induit, omnem nuditatem suam celat atque inuoluit: Ideo qui Christum iubetur indui, plena perfectaque iustitia & ex omni parte absoluta iubetur operiri, vt nulla pars actionis maneat à sinceritate aut à iustitia nuda. Qui enim in quibusdam actionibus est iustus, in alijs item iniustus, quasi hoc latus cooperuit, illud nudauit. Indui igitur iubemur Dominum Iesum Christum, hoc est, figuram totius vitæ ipsius in nos transformare, imitari, atque in nobis exprimere. Sic enim à Paulo monemur, vt quomodo portauimus imaginem terrestris Adæ, ita portemus & cælestis figuram, eius virtutes & opera in nos transformando. Ad hæc autem hodiernum nos quoque inuitat Euangelium, quod hodiè, vt sequitur, legitur.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM DOMINICAE I. ADVENTUS, MATTHÆI XXI.

Aduentum Domini celebrantes, hoc tempus significamus, quo patres nostri desiderijs feruentissimis, clamoribusque importunis Dei Filij incarnationem, sui que, hoc est, humani generis redemptionem postularunt. Nos autem de Domini aduentu aliquid dicturi, primum de quo (cum multiplex posset intelligi aduentus Domini) dicere statuamus, vobis significari necesse est. Est enim aduentus Domini in carnem. Aduentus in carnem. Ioan. 1. Aduentus iudicij. Hic iam aduentus præterijt. Deus enim homo factus est, non iterum hoc modo in mundum venturus. Est aduentus alius Domini ad iudicium, quem expectamus quidem omnes, licet non pari fiducia & conditione. Veniet enim in fine mundi Dominus Iesus iudex ad generalem mortalium cunctorum resurrectionem, discussionem & retributionem, daturus omnibus, vt scriptura habet, mercedem iuxta eorum opera. Apocal. 22. Quibusdam enim daturus est vitam felicitatemque æternam, glorificaturusque corpora eorum, quæ pro suo hic honore esurierunt, alserunt, sudauerunt, persecutiones, itemque odia sustinuerunt mundi, quam obrem eadem coronabit tunc inenarrabili felicitate, & gloria multiplici. Porro alijs ediuerso ob eorum superbiam, lasciuiam, voluptatem, aliaque ipsorum peccata reddet, vt meruerunt. Huius aduentus hodiè iuxta Euangelium præsens, quod multis in ecclesijs legitur, nulla sit memoria, quæ ex litera colligi possit. Est tertius aduentus spiritualis, in-

lis, inuisibilis secretusque Dei in mentem hominis, qui nullo non tempore fit, imò quotidie omni que momento. Hic tamen omni tempore cogitari, optari, expectari debet, tamen in hoc Euangelio non præcipua illius seruatur memoria. Cuius igitur, inquis, seruatur memoria? Primi aduentus in carnem. Cuius idè nunc recolimus, quod infinitam suam misericordiam super nos magnificari Deus, eruens nos ab omnibus malis, & implens omnibus bonis. Euangelium itaque quod hodie legitur, dominicæ quæ Palmarum vocatur, conformis est, hodie tamen nihilominus legitur, propter prophetiam Zachariæ de venturo Messia loquentis, quæ hoc in Euangelio enarratur. Cuius certè aduentus signum seu indicium certum posuit ipse Propheta, quo Christus & Messias venturus agnosceretur. Quod indicium cum illa die, quam nos Palmarum dominicam vocamus, Dominus exhiberet, factum est vt propterea illa quoque dominica idem legatur Euangelium, hic quidem propter prophetiam & signum Zachariæ, dicentis: *Dixit filia Sion, quia Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam.* Quasi diceret: In hoc signo cognosces Christum Messiamque tuum venisse, cum videris illum sedentem super asinam pauperem & mansuetum aduenire. Quod cum in vltima dominica antequam moreretur, impleteretur, statutum est ab Ecclesia, vt tunc quoque idem Euangelium legeretur. Huius Euangelij expositionem pro illo tempore congruam inuenies infra in eadem dominica. Quod verò hodie legitur, non fit propter historiam, sed propter prophetiam, qua nobis signum datur manifestum, quo verum agnoscere debeamus Messiam. Itaque nunc quidem pro aduentu Domini, pro signo indiciove, quo Christus agnoscat, legitur, vt dixi. Circa Domini verò passionem die, qua gestum est, iteratur, quia rei tunc gestæ historia describitur. Audiamus igitur Euangelium.

Cum appropinquasset IESVS Hierosolymis, & venisset Bethphage ad montem Oliueti, tunc misit duos discipulos, dicens eis.

Ex monte nobis Dominus propinquat Oliueti (Hierosolymite enim iuxta mysticum sensum sumus omnes) quia de magna eius misericordia venit, vt nostram susciperet naturam, nostram infirmitatem & miseriam. Ipse enim tunc nobis appropinquabat, quando nostra suscepit, & sua nobis tribuit. Nam incarnatus diuinorum nos munerum suorum fecit participes, nostræ infirmitatis ediuerso ipse participes factus. Itaque cum propè esset vt veniret Dominus, mundum suum aduentum non omninò latere voluit, sed vt in se crederet mundus venturum, quasi duos discipulos præmittens, mundum id docere voluit, vt in se credentes venturum per fidem salui efficerentur, quemadmodum & nos qui modo illum credimus venisse. Qui, inquis, autem duo hi fuere discipuli? Si iuxta literam & historiam fuerit respondendum, vt aliqui putant, Petrus fuit & Philippus (quamuis alijs aliud videatur) qui Domino asinam & pullum adduxerunt. Porro si de aduentu Domini Euangelium hoc intelligamus, non incongruè dici potest hos duos fuisse status ante Christi aduentum celebres, patriarcharum scilicet & prophetarum. Hi enim ab initio aut verbis, aut rebus & prodigijs venturum Messiam

Discipuli:
de o mystice:
quid.

Messiam qui mundum liberaret, prænunciauerunt. Nunquam enim ætas aliqua fuit mundi, cui defuerunt viri iusti, vel ex patribus, vel ex prophetis, qui clarius & supra alios tam diuina reuelatione, quam rerum figurarumq; significatione illuminati, plebem de ventura sibi redemptione vel in obscuro docuerunt, eandemq; in fide continuerunt redemptionis futuræ. Nihil enim faciet Dominus, vt propheta habet, super terram quod non prius reuelet seruis suis prophetis. Quomodo ergo illos hoc saluti nostræ tam necessarium celaret? Quis enim dubitet Abraham in hac promissione intellexisse Messiam Christum, quia audientem in semine suo benedicerentur omnes gentes? Aut quis eum in filio suo, quem duxit iustus ad immolandum Domino, portante supplicium suum quo erat offerendus, neget intellexisse figurari venturum Messiam? Deinde Melchisedec nonne Christum, Christi que sacerdotium & sacrificium palam omnibus signauit? Iacob quoque in benedictione filiorum suorum duodecim patriarcharum, quam non raro sub velamine verborum Christi meminit? Manifestius autem vbi Iudæ dicit: *Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de semine eius, donec veniat, qui mittendus est* (pro quibus Chaldaicam aiunt translationem habere, donec veniat Messias) & *ipse erit expectatio gentium*. Moses quoque non ignorauit, de quo loqueretur, cum diceret: *Mitte Domine quem missurus es*. Nec Dominum non intellexit cum audiret: *Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem tui*. Aut cum illud ad populum referret, dicens: *Prophetam de gente tua; & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies*. Deinde vix Psalmus occurrit, quo Dauid de Christo non tantet futuro, redemptionis nostræ modum, hoc est, Christi passionem, non aliter quam historiam recensens. Propheta denique omnes, & inter hos præcipue Esaias, de aduentu Domini prophetant. Esaias namque de Christo tam lucide suam prophetiam, perinde ac si euangelicam scriberet narrationem, profert. Quam perspicue enim de Christi loquitur aduentu, vbi dicit: *Ecce dies veniunt dicit Dominus, & suscitabo Dauid germen iustum, & regnabit rex & sapiens erit, &c.* Item: *Ecce virgo concipiet & pariet filium & vocabitur nomen eius Emmanuel*. Postremo, cum omnes enumerare prophetias nimis foret longum, Ioannes quoque propheta & plus quam propheta, non solum prædicit, sed digito etiam suo nobis Christum monstrat, & causam simul illius aduentus indicat dicens: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*. Venit enim Dominus Iesus quærere & saluum facere, quod perierat. Duos itaque Dominus discipulos præmisit, quia duo sunt (vt dixi) ordines patriarcharum & prophetarum, qui Christum mundo venturum prænunciauerunt, aut lex & propheta: lex enim in Mose significatur, qui circumcisionem præmonuit de Christo futuro. Esaias verò præcipue inter prophetas Christum eiusdemque ortum, prædicationem, passionem, gloriam, & gentium vocationem narrat.

Ite in castellum quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: Soluite & adducite mihi.

Vt paulo ante dixi, per discipulos duos à Domino missos significari legem & prophetam.

A 3; gem

ia & pul-
mythice
quid.

Castellum
quid.
Lucz. 10.

Lucz. 1.

gem & prophetas, ita per afinam & pullum nemo non intelligit circuncisionem & praeputium, hoc est, iudaeam seu populum iudeorum, & gentium. Quem utrunque populum Dominus Iesus sibi voluit adduci, quia utriusque voluit populi mentibus infidere, utrunque à peccatis liberare. Adducitur autem afina & pullus, dum iudaea primum, deinde gentium quoque natio Christi docenda, frenanda, gubernanda, ac possidenda praeparatur. Quod per legis & prophetarum eruditionem factum non dubitatur, quibus mundus ad Christi susceptionem ad Christi quoque fidem, & ad eius euangelicam praedicationem suscipiendam est praeparatus. Itaque mittens illos dicit: Ite in castellum quod contra vos est. Non iniuria mundum castellum vocat, quomodo alio quoque loco scriptum est: *Ingressus est Iesus in quoddam castellum.* &c. Mundus enim castellum est, quo fortis armatus multo tempore posuit atrium suum, euangelica expugnatione nunc Christi expugnandum. Hoc erat castellum contra Apostolos, quandoquidem & contra magistrum, id est, contra Dominum Iesum erat, cuius iugum Euangelicæ scilicet legis quamuis suauis, recipere ac ferre recusabat. Erat quoque contra quoscunque Dei seruos, amicos & prophetas, quos pariter omnes persecutus est & oppressit. Quis enim fuit prophetarum quem mundus non est persecutus? Alium lapidauit, alium interemit, alium ferra lignea diuisit, alium capite truncavit. Propterea enim quod dominico voluerunt parere mandato, & adducere afinam ad Christum, à mundo & mundi principe persecutionem passi sunt, licet mundus impedire non potuerit, quin adderetur.

Et si quis aliquid dixerit vobis, dicite: Quia Dominus hoc opus habet, & confestim dimittet eos.

Astor. 3.

Quantas passi sunt contradictiones prophetæ & praedicatorum sancti, qui afinam adducere curarunt ad Christum? Nemo tamen persequentium prouidentiam & consilium impedire valuit Christi. Nam & cum iudæi nolent Apostolorum praedicationem suscipere, nec super se mortem sinerent Christi induci, ut videlicet illis imputaretur Christi crucifixio, seu his qui Christi mortem fuissent iniuste machinati, & ideo persequerentur Apostolos, monuit eos Gamaliel legis doctor, ut persequi desinerent Apostolos docentes, nec eorundem praedicationi obsterent, nedum se illis opponerent, Omnipotenti Deo repugnasse inuenirentur. Hoc modo Christus dicit: Confestim dimittet eos. Quantum enim ad sensum allegoricum pertinet, nemo principum huius seculi quantislibet etiam machinationibus se opponeret, Apostolorum impedire valuit praedicationem. Eorum autem contradictio innuitur ex altero Euangelistarum, qui scribit Apostolis obiectum ac dictum: Ut quid soluitis pullum? Verum ubi his responsum est Dominum hoc opus habere, & ubi signis & virtutibus atque prodigijs ostenderunt Apostoli Domini voluntatem esse, videntes tyranni, quia impedire non poterant, dimiserunt eos.

Zach. 9.

Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est per Prophetam, dicentem: *Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus*

tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam, & super pul-
lum filium subiugalis.

Non leuis nec vulgaris opinio apud Iudæos de Messia venturo fuit, cre-
dentes illum venturum, & suo aduentu & temporali potestate Iudæis reg-
num restitutum, & omnia illius ditioni temporali esse subiicienda. Ino-
leuerat autem hic error multo iam tempore, vt aliud nescirēt Iudæi de Mes-
sia, nec qui hodiē dispersi sunt, aliud credunt, quam vt Messias temporalis
sit rex futurus, potens & gloriosus, cui subiiciantur omnia. Hæc autem opi-
nio adeo mansit in cordibus Iudæorum fixa ac vulgata, vt mater quoque fi-
liorum Zebedæi Dominum Iesum verum credens regem, seu Christum & Matth. 20.
Messiam, pro filiis suis eundem rogauerit, dicens: Da mihi, vt sedeant hi duo
filij mei tecum in regno tuo, vnus ad dexteram, & alius ad sinistram. Putabat enim
ilico eum post resurrectionem regnaturum, & quod in secundo promissum
est aduentu, in primo esse complendum. Nec Apostoli etiam post resurre-
ctionem aliud suspicati videntur, dum Christum paulo post ad cælos ascen-
surum interrogarunt: *Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel?* Actor. 1. Causam
erroris non minimam præbuit scriptura perperam ab illis intellecta, quo-
modo & cunctis hæresibus præbuit, & præbebit causam à veritate hallucinandi.
Legerant enim: *Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus Domini in* Esaiæ 2.
vertice montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt
populi multi, & dicent: Venite ascendamus ad montem Domini, & domum Dei Iacob,
& docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius. Et in Ieremia: *In tempore* Ierem. 3.
illo vocabunt Hierusalem solum Domini, & conegregabuntur ad eum omnes gentes in
nomine Domini in Hierusalem. Legerant etiam in Psalms de Christo: *Et ado-* Psal. 71.
rabunt eum omnes reges, omnes gentes seruient ei. Quia liberabit pauperem à pot-
ente. Coram illo procident Aethiopes, & inimici eius terram lingent. Et dominabitur à
maris usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum. Hæc aliaquæ id
genus multa legerant, audierantve Iudæi de Messia Christo scripta, quæ nõ
intelligentes spiritualiter implenda, credebant temporali maiestate Mes-
siam omnibus imperaturum. Hinc illorum errorem Zacharias elidere vo-
lens Propheta: *Dicite, inquit, filia Sion, hoc est genti Iudæorum, dicite sy-* Zacha. 9.
nagogæ Iudæorum: Ecce Rex tuus Christus, seu Messias veniet tibi, non vt tu
putas, gloriosus ac imperiosus vt dominator terrenus, sed mansuetus &
pauper, sedens super asinam, pacis amicam, laboris patientem, & sim-
plicem, non superbo vectus equo, qui procul odoretur bellum. Quasi dice-
ret: Hoc habebis signum filia Sion aduentus tui Messia, vt dum illum vide- Iob 39.
ris pauperem, mansuetum, & super asinam sedentem ad te venire, ipsum ag-
nosces & benedicens, dicas: Benedictus qui venit in nomine Domini. Psal. 117. Christus
igitur vt se probaret esse Christum, se quoque illum testaretur esse, de quo
Zacharias prophetarat, fecit sibi adduci asinam & eius pulum, cui insideret
introiturus Hierusalem ad patiendum. Idèd hic dicitur: *Vt impleretur quod*
dictum erat per Prophetam. Non solum tamen propterea tantum Christus
hoc fecisse credendus est, vt propheta impleretur, sed potius quia futurum
erat, à propheta prædicabatur.

Euntes autem discipuli fecerunt sicut præcepit illis Ie-

5
 sus, & adduxerunt asinam & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt.

Ante iam dixi per asinam & pullum significari gentes duas, Iudæorum scilicet & gentium. Per asinam namq; non obscure significatur synagoga, quæ oneribus assueta legis domita fuit. Porro pullus quia lasciuus erat & effrænis, gentes significat, nullo iugo, nullis adhuc legibus subiectas. Apostoli itaque utrunque ad Christum adduxerunt. Quod si de tempore quod Christi præcessit aduentum, intelligatur, lex & propheta de utroque populo multos præparauit Christo adducendos. Nam circa Christi natiuitatem & prædicationem multi reperiuntur ex gentibus conuersi ad Iudaismum, indeq; ad Christum. Quoniam Hierosolymis ad diem festum Paschæ multi sociabantur ex gentibus, qui gratularentur Iudæis, & eorum communicarent festiuitati. Horum Ioannes Euangelista quoque meminit dicens, quod gentiles aliquot erant ex his qui ascenderant Hierosolymam, ut adorarent in die festo. Hic ergo accesserunt ad Philippum, qui erat à Bethsaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Iesum videre. Venit Philippus inquit, & dicit Andrea. Andreas rursus & Philippus dixerunt Iesu. Quo liquet non tantum in Iudæa notum cepisse fieri Deum siue Christum, sed etiam ad gentes & Samaritanos nomen eius diffusum. Quod autem asinæ siue pullo Apostoli imposuerunt, quo mollius sederet Iesus, sua vestimenta, est intelligendum quod prædicatores atque nuntij Christi, tam hi qui ante, quam qui post eius aduentum adducere curarunt animas ad Christum, non solum Christi aut legis præcepta docuerunt, sed etiam humanis vsi sunt persuasionibus, eruditionibusq; de suo ingenio aut industria non nihil adijcientes, quicquid huic subiectioni & obedientiæ fidei nosset accommodum aut vtile. Quod scite sapientissimeq; nouit Paulus, ut illius epistolæ & Apostolorum acta testantur. Hæc erant vestimenta hominum quæ Christo, quo mollius sederet, hoc est, quo suauius animabus illaberetur, reciperetur, & feruentius, quietiusq; insideret, supposuerunt.

Ioan. 2.

Vestimenta
 Apostolorum
 mystice
 quid.

Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Alij autem cadebant ramos de arboribus, & sternerant in via.

Ad literam hoc, quando Dominus sedens super asinam Hierosolymam paulo ante passionem suam intrauit, impletum est, ut hic scribitur. Significatur autem eorum deuotio qui Christi receperunt aut recipere volunt aduentum, quo debeant desiderio, quo gaudio, quo denique honore occurrere Saluatori. Portent ramos arborum siue palmarum, hoc est, celebrent victorias de hostibus suis, id est, de peccatis ac vitijs suis, easq; Domino offerant atque substernant, nihil sibi, sed gratiæ & mirificentiæ illius victoriam seu profectum suum ascribentes, & eum propterea honoribus & laudibus afficientes. Exuant præterea vestimenta sua, quæ veteris sunt hominis oportet, & quando iam non in veteri vita, sed in nouitate est ambulandum, Christo eadem substernant, contemnendo prioris vitæ opera, & in anteriora se extendendo. Qui enim priorem vitam suam damnans atque despiciens, Christo eandem ad meliora reformandam subijcit, hic vesti-

Ramos palmarum
 mystice portare.

Vestimenta
 exuere
 Christo
 quæ
 substernant
 quid.

menta

DOMINICAE I. ADVENTVS.

menta sua Christo substernit. Ramos de arboribus caesos Christo subijcit, quisquis virtutes & exempla perfectorum virorum, qui vt arbores florent in ecclesia, tanquam frondes inde caesos imitatur & exercet, vt in his non suam, sed Christi gloriam quaerat.

Turbæ autem quæ præcedebant, & quæ sequebantur, clamabant dicentes: Hosihahna filio Dauid. Benedictus qui venit in nomine Domini.

Totum hoc quod factum est, nihil aliud significat quam quod tam iuste, quam dignè laudem regi vero, Christo vero, Messia vero, tribuerunt omnes pii quotquot Christum confessi sunt, à nobisque laudes tribuendæ sunt, quoniam fecit nobiscum secundum misericordiam suam. Venit enim Omnipotens ad imbecilles, medicus ad infirmos, liberator ad captiuos, ad ignaros doctor, ad eos qui in tenebris sunt, lux: & vt tandem simul dicam omnia, ad eos qui ad mortem erant sempiternam condemnati, qui exclusi erant à regno Dei, redemptor & Saluator aduenit. Iustissime igitur clamauerunt, filio Dauid Hosihahna, hoc est, rectè & dignè Christo Domino & Messia verò, quem nouerant filium descendere ex propagine Dauid, acclamauerunt Hosihahna, id est, saluum me fac obsecro. Est enim sensus, ac si dicatur: Iuste dicitur Deo, aut clamatur illi: Miserere mei, quia illi competit misereri, & non ab alio quam ab eo maximè nobis necessaria est petenda misericordia. Hoc modo ab Euangelista quoque dicitur, quod Christo clamauerunt turbæ, Hosihahna, id est saluum me fac obsecro, asserere volens quod turba illum habuerit vt Saluatorem. Nos autem filij, qui non minorem quam vulgus hoc vndeunque collectum fidem ad Christum habemus, vt potè qui verè & indubitato Christum Messiam, Saluatoremque nostrum, & Dei Filium credimus Dominum Iesum, intelligamus quoque necesse est, quis venerit ad nos, aut (si de adhuc venturo aduentu aliquo loqui volumus) quis sit ille, qui venturus ad nos siue iudex siue inhabitator est, cuiusque aduentus sit celebrandus. Certè Deus Deorum. Certè ipse est qui solus est Deus. Hic quum propter inobedientiam nostram præuicatorum essemus, & æternæ damnationis rei) propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos, venit ad liberandos nos. Nemo enim nos alius ab æternæ mortis potuisset cruciatu liberare, nisi ipse solus. Debuit enim esse homo qui pro nobis satisfaceret, quia in ea natura, quæ peccauerat, oportebat solutionem aut satisfactionem fieri: sed hominum nullus potuit infinitæ virtutis opus aliquod facere, quo solueret peccatum, quo infinitæ bonitatis Deus erat offensus. Nullus etiam hominum erat mundus à peccato, idè neque pro se neque pro alijs potuit satisfacere. Quis igitur alius potuit? Deus. At non debuit Deus (neque enim ipse peccauerat) sed hominem esse oportebat, vt in natura quæ peccauerat, peccatum puniretur. Inuenit igitur summa bonitas, infinita sapientia, immensaque charitas, consilium, quo nobis parceretur, & nihilo minus iustitiæ satisfaceret diuinæ pro peccato. Nam Deus ipse Dei Filius propter nos factus est homo, vt haberet ex natura humana qui deberet satisfacere, & ex diuina qui posset. Posuit igitur Pater super eum iniquitates omnium nostrum, & in eo puniuit. Itaque ipse pro nobis sa-

Tobiz 4.

Psal. 50.

Exhortatio.

Psal. 49.

Ephes. 2.

Tobiz 14.

Esa. 53.

B bis sa-

1. Pet. 1.

Rom. 4.

Esaie. 53.

bis satisfecit qui nihil deliquit, Christus Saluator noster Deus & homo. Ipse vulneratus est propter delicta nostra ipse attritus est propter scelera nostra: nostri miseratus est, nobis peccata donauit, quia ut donaret, pro nobis sanguinem suum fudit. Ipse pro nobis doluit, cuius liuore sanati sumus. Vide te itaque quis & quantus est qui nobis aduenit, & cuius aduentum celebramus. Nempe Deus & homo, vnus Emanuel. Huius itaque aduentus, hoc est, tantæ misericordiæ memoriam facturi, quæ nobis per Christum aduenit, statuamus Domino Omnipotenti gratias agere, ipsum adorare, laudare & benedicere, pro charitate sua immensa, qua nos miseros benignè respexit, misericorditer propter nos homo factus est, nobis viam ad regnum celorum aperuit, ostendit, docuit, & in se præmonstrauit. Huic charitati O filij gratias agite, illum benedicite, illum ut amatorem vestrum misericordissimum ac fidelissimum diligite: quoniam propter solam bonitatem saluos nos fecit Dominus Deus noster qui in secula seculorum est benedictus, AMEN.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Quomodo ad nos uenerit Christus, quomodo etiam nos illi debeamus occurrere.

Zachar. 9.

Esaie 45.

Esaie 64.

Psalm. 99.

Psalm. 84.

Dicite filie Sion: Ecce Rex tuus uenit tibi mansuetus sedens super asinam, Matthæi XXI. Ecclesia hodiè incipit celebrare aduentum Domini, non quod iterum expectet in carne Dominum venturum, nobisq; in specie commemoraturum humana: sed assumit personam veteris ecclesiæ, quæ ante Christi fuit natiuitatem, quæ magno seruire Christi desiderauit aduentum, illiusq; dilatione grauabatur. Inde sunt prophetarum ac patrum oracula clamantium ad Dominum, & illius præsentiam postulantium, quæ his quoque diebus leguntur. Verbi gratia: *Rorate caeli desuper & nubes pluant iustum, aperiatu terra, & germinet Saluatorem. Vtinam, inquit, distrumperes celos, & descenderes. Item, Ostendè nobis faciem tuam & saluèrimus. Item, Ostendè nobis Domine misericordiam tuam, & salutare tuum da nobis.* Quæ uerba quid quæso significant, nisi desiderium deuotum, ac feruens Christum uidentis? Sicut ergo in die natiuitatis Domini recolimus eiusdem natiuitatem, natiuitatisque & gaudium & fructum, ita nunc recolimus eiusdem incarnationem, & pro illa desiderium patrum suspirantium. Hæc autem recolendo, meritò erubescimus teporem nostrum, qui ab illo patrum feruore nimis distamus: quia quum sciamus nos aduentus Domini fructum posse uberiorem celerioremque obtinere quam illos, posse intra nos Christum suscipere, & eius aduentum in nobis sentire: non tamen pro illo clamamus, nec rogando ingemiscimus. Planxit sui æui tepiditatem olim diuus Bernardus. At quam rectissime nostra plangeret tempora, si hodiè quis uiueret Bernardus. Ita enim super cantica dicit: Desiderium sanctorum patrum suspirantium in carne præsentiam Christi frequentissime cogitans, confundor & compungor in memetipso: & nunc vix contineo lachrymas, ita me pudet & tædet teporis temporis huius. Admoneo itaque vos filij per celebrationem Domini aduentus, reminisci misericordiæ immense diuinæ, qui se propter vos exinanauit, formam serui accipiens, ut haberet in quo

Philip. 1.

vos posset redimere, in quo posset vos reconciliare Patri, in quo posset pro
 vobis pati & mori, in quo denique vos posset docere vobis posset viam vi-
 ta, viam ad regnum caelorum, & virtutum exempla ostendere. Absque ra-
 tione enim non est quare nobis nunciatur mansuetus, pauper & sedens su-
 per asinam aduenire. Pensate quo illud attineat, quod is de quo Propheta
 tam multa magnifica atque sublimia scripsere, nullam tamen dicitur, aut
 potestatem, aut gloriam ostentare: nec praenuntiatur in maiestate aliqua
 venire, sed pauper, mansuetus, & sedens super asinam: nisi quod in hoc sig-
 no vult eum Propheta agnosci, in quo ipse vult se imitari? Vide igitur quo-
 modo ille ad te venit, vt pari modo tu quoque ad illum accedere satagas.
 Ideo enim humilis, pauper, mansuetus ad te venit, vt eius discas formam
 humilitatis, mansuetudinis, paupertatis, aliarumque virtutum imitari.
 Nam quod rex hic vocatur, quamuis verè sit rex, (is nempe est in cuius ve-
 stimento & foemore scriptum erat: Rex regum & Dominus dominantium,) Apoc. 19.
 nihil tamen hic exhibuit in mundo regium, aut quod potestatis esset terre-
 na. Nam matri & fabro Ioseph subditus fuit, in deserto inter animalia ieiun-
 nauit, pedes de ciuitate in ciuitatem ambulauit, à ludæis sputa & conuitia
 pertulit: Inter hæc Pilato regem quidem se non abnuens, *Regnum meum*
 inquit, *non est de hoc mundo*. Est tamen reuera rex noster nos pascens, nos
 regens, nos defendens, nos liberans. Beatus qui se illi regendum com-
 mittit, beatus qui se illi regendum præbet, qui eius obtemperat mandatis,
 qui eius sequitur ducatum, qui sese illi conformare, qui illum satagit imi-
 tari. Dicite igitur filia Sion: Ecce rex tuus quem tantoperè desiderabas, ve-
 nit. Hic ingreditur ante te, & præliabitur bella tua, accepturus hostem
 tuum fortem illum armatum captiuum, armaque eius tollet ab eo, & spo-
 lia distribuet. Huius militiam discite, quæ est paupertatem & contemptum
 amare, seruare humilitatem, exhibere mansuetudinem, concupiscentias
 & desideria carnis & omnem amorem sui ipsius mortificare. Attende filia
 Sion, quia rex tuus vocari vult, quo intelligas & tibi & propter te solam ip-
 sum aduenire. Animaduerte quoque quia tibi se prænuntiari vult adueni-
 entem, desiderium tuum in hoc excitans, exhilaransque spiritum tuum vt
 sibi occurras. Occurrere autem ei dignius non potes, nisi amore feruens,
 quomodo ipse feruens amore vrgetur ad te venire. Exurge igitur, occur-
 re, & amans illum tui amantissimum excipe. Agnosce regem tuum, & ad
 obediendum illi te para. Adorna thalamum tuum quo dignè illum reci-
 pias hospitio. Quod, inquis, hospitium? Cor tuum. Sic enim iubemur, scri-
 ptura dicente: *Præparate corda vestra Domino*. Siquidem & ille nihil adeo desi-
 derat quam cor tuum, dicens: *Præbe mihi fili cor tuum*. Delicia enim eius sunt
 esse cum filiis hominum. Aduerte autem hic primo quod cor tuum non sibi
 vult accommodari duntaxat, sed dari: quia vult non solum ad tempus, nec
 admissus tantum, sed verus ac perpetuus esse Dominus, habitator ac posses-
 sor cordis tui. Vult igitur cor tuum solus, & hoc ipsum totum possidere, vt
 quicquid illi obsequij, quicquid laudis, honoris & gratiarum actionis ob-
 tuleris, id ex corde proueniat. Cor enim nostrum scaturigo omnis est boni,
 maligni. Quamobrem qui cor tuum desiderat, te ipsum totum desiderat. Sed
 quid mirum vt te ipsum totum repetat, qui se ipsum totum prior dedit? Qui
 B. 2 igitur

Zachar. 9.

Quomodo
ad nos ven-
it Christus.

Apoc. 19.

Luce 7.

Marci 1.

Math. 4.

Ioan. 19.

Zachar. 9.

Zachar. 14.

Luce 11.

Militia Chri-
stiana que.Occurren-
dum quomodo
sit Chri-
sto.

1. Reg. 7.

Prou. 1.

Prou. 3.

Accommo-
dare cor suum
Deo quid sit.

igitur cor suum Deo tradit, seipsum totum tradit. Porro ille accommodat & non præbet, qui quandoque & ad tempus illud Domino quando placet, offert, & sibi ubi voluerit, resumit. Secundo, non vult sibi cor tuum locari. Locat qui pro mercede illud Domino tradit, hoc est, qui pro mercede Domino seruit. Qui huiusmodi sunt, audient: Receperunt mercedem suam. Nam si pro temporalibus bonis, si pro sanitate, si propter gloriam opinio- nemque hominum Deo seruis, cor tuum locasti Domino, atque pro merce- de exposuisti. Tertio quoque cor tuum sibi non vult vendi. Vendunt qui Deo pro præmio cælesti seruiunt. Et quamuis præmium cæleste sit ipse De- us, impurus tamen ille est amor ac præmij appetitus, quo tibi præcipue be- nê optas, vt tibi benê sit, æstimans æternam beatitudinem esse vitam, quæ nihil habeat tristitiæ aut mœroris, cui nihil desit gaudij, cui omnia abun- dent bona, & nihil sit tibi tædij. Hanc igitur vitam si sic amas, si sic optas, & pro illa tibi benê volens, Deo seruias, quo tibi benê sit, vendis cor tuum Deo, puta non seruiturus alioqui illi, nisi æterna tibi seruiendo comparare posses gaudia. Hic amor adhuc nimis querit seipsum. Idcõ vult Dominus vt cor tuum illi dones, præbasque totum, vt si possibile foret, etiam gratis ei optares seruire: non præcipue propter te, sed propter ipsum, vt ille ex te honorem habeat & laudem quamuis in se ille perfectus sit, nec honore & laude tua egeat. Voluntas tamen tua bona illi placet. Quam quo minus de mercede cogitas, copiosius gloriosiusque coronabit. Quod sapienter disse- rit B. Chrylost. dicens: Merces tibi maior augetur, quando non spe merce- dis operaris, sed studio placendi. Vt igitur cor tuum totum Deo tuo offre- ras, præbeas, ac plenê resignes, obseruanda sunt septem exercitia, quorum scriptura sancta nos commonefacit. Primum est cor præparare, tanquam domum Domino ad habitandum. Quia scriptum est: *Præparate corda vestra Domino.* Quod maximè de aduentu Domini intelligitur, cui est locus in se dignus præparandus. Quia verò scriptum est etiam: *Domum tuam Domine de- eet sanctitudo:* nec ipse habitare consentit in corpore subdito peccatis, necesss est, vt omnem spurcitiam, omnem dolum & simulationem, omnemque impuritatem à corde tuo eijcias. Alioqui non delectabit illum habitare in medio tui. Adorna igitur thalamum tuum Sion, para Domino locum in te, non solum mundum & sanctum, sed etiam quietum. In pace enim cum sit ei factus locus, designatur impacatam habere domum. Esto igitur sim- plex, humilis, mitis, castus & pudicus, timens Deum, & recedens ab omni malo. & dubium non erit, quin eligat tecum Dominus habitare. O si audire etiam merearis Dominum tibi dicentem: *Lauda & letare sicut Sion, quia ecce ego veno, & inhabitabo in medio tui,* hoc est, in corde tuo. Beatus qui habet te ha- bitatorem Domine Iesu. Beatus cui tu rex mansuetus adueniens, insides: Secundum cordis exercitium est custodire. Ad quod sapiens nos hortatur dicens: *Omni custodia serua cor tuum quoniam ex ipso vita procedit.* Alia debemus, quæ ad peccandum nos vel trahunt, vel alliciunt, vel inuitant, profcindere, vt sunt peccata peccandi que occasiones, tam in hominibus, quam in locis, alijsque quibuscumque noxijs euitandis. At verò cor nostrum commune debemus bona ac firmata voluntate, debemus custodire vigili cura & pru- dentia, debemus denique præsidium diuinæ custodiæ orando nobis aduo- care.

Ces suū Deo
locare quid
sit.

Math. 6.

Vendere Deo
cor suū quid
sit.

Donare cor
suū Deo
quid sit.

Ioannes
Chrylost.

Exercitia
cordis se-
tem.

Cor præpara-
te.

1. Reg. 7.
Malim. 22.

Ioel. 2.

Psalm. 73.

Tobix 4.

Zacha. 3.

Cor custo-
dite.

Prover. 4.

care. Nisi enim Dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilat, qui custodit eam. Tertium exercitium legimus cordis in scriptura, quod est aperire. Videndum tamen cui aperias cor. Neque enim omnibus aperiendum. Alioqui haud quaquam adhibenda præciperetur nobis custodia cordis. Deo igitur soli eiusque nuntijs ab eo uenientibus, hoc est, inspirationibus sanctis, admonitionibusq; diuinis aperiendum est cor. Aperiendum est & patefaciendum, & consentiendum ad recipienda monita & consilia diuina. Ideo scriptum est: *Adaperiat Dominus cor uestrum in lege sua, & in præceptis suis.* &c. Adaperiat, inquit, hoc est, uos consentire, placereque faciat uobis legem suam. De hac aperi-tione in Apocalypsi Dominus loquitur: *Ecce sto ad ostium & pulso. Si quis mihi aperuerit ianuam, introibo ad illum cenaboque cum illo.* Nihil enim magis desiderat, quam aperiiri sibi cor nostrum, quod ingrediatur. Propterea in Canticis rogat: *Aperi, inquit, mihi soror mea, amica mea,* &c. Quartum exercitium cordis stabile illud. *Optimum est,* inquit Apostolus, *gratia stabile cor.* Cor stabile est in proposito proficiendi, atque ad meliora semper progrediendi perseverare, ne hodie Domino seruire dum decreuimus, cras ab hoc in aliud, quod magis placeat, recidamus. Est quoque stabile cor in hoc unum, quod solum est necessarium, illud figere, nec ab illo propter uana, leuia otiosaq; recedere. Quia uero filij indefinenter infidiatur nobis communis hostis noster, tentans quomodo à bono statu, quomodove à bono proposito nos aut retrahat, aut impediat per media quacun- que potest, est idcirco necesse ut domus nostra fundata non sit super arenam tantum, sed super petram firmi immutabilisque boni propofiti, quo nulli cedamus tentationi. Tentat enim, & auertere nos molitur diabolus à bono proposito aut per uicia, quæ diligere consueuimus, aut sub colore specieque alterius boni melioris faciendi. Quod tamen solum proponit nobis, ut abducatur nos ab utili bono, quo unum deserentes aliud non obtrineamus, aut ut saltem importunitate tædiorum suggestio eius toties reiiciendi, uicti deficiamus. Quapropter contra omnes eius astus stabiliamus corda nostra, nec hæsitemus circa ea, ad quæ uocati sumus, maximè si his testimonium adferat superiorum nostrorum catholicorum assertio, si sacræ accesserit scripturæ auctoritas, si denique ea nostra probauerit conscientia, & a- liorum quoque bonorum uirorum Deum timentium id roborauerit con- silium. Itaque cum nunquam non infestet nos serpentis astutia, quo à diu- nis nos præceptis, & à felici aut proposito aut statu, aut loco nos abducatur, si- mus memores sententiæ Ecclesiastici: *Fili accedens ad seruitutem Dei, sta* (hoc est, stabilis perseverans) *in iustitia & timore, & prepara animam tuam ad tentatio- nem.* Et iterum: *Esto firmus in uia Dei.* Quintum cordis exercitium est, dare alicui cor suum. Nemini iustius, nemini honestius, nemini castius, nemini felicius cor nostrum dare possumus, quam Deo, utpote cui totum debemus quod sumus. Et hoc solum cor nostrum desiderat. Quod ubi habuerit, satis est illi. De hac donatione seu oblatione cordis nostri Deo facienda paulo ante supra dixi. Sextum exercitium cordis in scripturis indicatum, est illud leuare. Propterea Paulus nos admonet, quæ sursum sunt, quærere, & in Threnis iubemur leuare corda nostra cum manibus. Esaias quoque nos admonens: *Eleuare,* inquit, *eleuare, consurge Hierusalem.* Bis cor nostrum ele- uandum.

Psal. 126.

Cor aperire.

Deut. 4.

Cor quibus solum aperiendum sit.

1. Mach. 1.

Apoc. 3.

Cant. 5.

Hebr. 12. stabile cor quid sit.

Luca. 10.

Math. 7.

Eccle. 2.

Eccle. 5. Cord dare.

Cor leuare.

Coloss. 3.

Thren. 3.

Isaia 51.

- uandum dicit, quia & intellectu & affectu in superiorum meditatione & appetitione decet nos semper versari. Septimum legimus cordis exercitium, quod est illud scindere. De quo Ioel Propheta: *Scindite*, inquit, *corda vestra. & non vestimenta vestra*. Erat Iudæorum consuetudo, si quid blasphemie, indignumque Deo audirent, scindere vestimenta, sed hoc faciebant multi Pharisæorum & Iudæorum duro & obstinato nihilominus corde. Dicit igitur Propheta, corda potius scindenda quam vestimenta. Vx enim duro cordi & obstinato, quia excludit à se gratiam & Dei misericordiam. Ea autem corda, quæ franguntur, quæve scinduntur ad contritionem, ad compunctionem, & ad compassionem, aperiunt se ad diuinæ misericordiæ receptionem. *Di. ite filia Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus*. Expende singula verba, & vide quam sint suauia, quam affectiua, quam spirantia amorem. Vide quam paterno, quam amanti quæ corde, quam blandè denique te filiam vocat, se regem tuum nominat, vt habeas vnde in eo glorieris. Deum tibi, id est, propter te, & in utilitatem ac felicitatem se tuam venire prænunciat. Ne autem vlllo modo timeas, & ne fortasse ingratitude & delictorum tibi conscia, ad illum accedere verearis, prædicatur tibi quoque quod venit mansuetus. Neque enim modo venit vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum: venit saluare, non damnare: venit te sibi attrahere, non repellere. Idè enim per Hieremiam tibi loquens, ait: *In perpetua charitate dilexi te, ideo attraxi te, miserans tui*.
- Sed nunquid in nobis inuentum est, quod Deum attraheret aut inuitaret? Nihil præter dona sua. Nulla enim fuere merita nostra, quare ad nos veniret. Sola bonitas sua impulit, sola charitas coegit vt ad nos veniret, vt nobis subueniret, vt beneficeret, & vt omnia sua ac seipsum nobis largiretur. Sic enim per Oseam loquitur: *Sanabo contritiones eorum, diligam eos spontaneè*, hoc est, nullo exigente eorum meritò, sed propter memetipsum hoc faciam. Homo tamen duræ ceruicis, quamuis multis eiusmodi promissionibus consolaretur, inuitaretur quæ ad redamandum, nihil tamen aut parum credere potuit verbis, nisi ea admirabili etiam modo visibilibusque ostenderentur exemplis. Nam cum nihil in se agnosceret diligendum, de diuina charitate non aliter æstimabat, quam de amore humano, qui meritis prouocatur humanis, augetur quæ & fouetur eisdem. Voluit igitur hanc ab homine suspicionem Deus tollere, & beneficio immenso, atque re ipsa suæ charitatis magnitudinem homini monstrare. Eam ob rem factus homo ad nos venit, & tantæ dulcedinis, mansuetudinis & dilectionis signa in nos erogauit, vt nobis neque diuertendi esset locus, neque excusandi, imò non esset, qui se abscondere posset à calore eius. Nihil enim ad trahendum violentius est amore, quo nos ad se trahere voluit. *Fortis enim est, vt mors dilectio*. Vt enim diui Bernardi non prorsus verbis, sed sententia vtat, Deus volens nobilem creaturam reuocare. Si, inquit, inuitum illum coegero, asinum habeo, propterea quod non libens sed renitens veniat. Nunquid asinus meum dabo regnum, aut de bubus cura est mihi? Scio quid faciam. Homo quia pro conditione nature suæ timidus est, terrebo eum, si fortasse hoc modo conuertatur & viuât. Et comminatus est quæque acerbissima, quæ possent audiri, putâ perpetuam à se separationem, dolores interminabiles, tenebras

nebras * internas, vermes immortales, ignemque inextinguibilem, aliaque
 id genus, cuiusmodi multa habet scriptura sacra. Verum homo sentiens,
 quia hæc sibi non mox inferebantur, quia dilationem sensit ex misericor-
 dia sibi fieri, distulit & ipse ad Deum conuertit, nec minas has timuit. Itaque
 cum hoc modo non reuocaretur, dixit Dominus: Non solum timidus est
 homo, verum etiam cupidus. Promittam ei longæuos & felices dies, bono-
 rum & diuitiarum abundantiam, sanitatem, pacem & nouissimè vitam æ-
 ternam. Sed adhuc nihil se proficere videns, vnum, inquit, adhuc restat (in-
 est enim homini quoque amor) & per hunc eum obtinere possum. Venit igitur
 ipsemet Deus factus homo, & hominibus benignissimum, humillimū, Matth. 27.
 fidelissimum, dulcissimumque sese exhibuit, aded vt in eius passione lapides
 quoque scinderentur. Qui igitur ad hanc mansuetudinem, ad hanc charita-
 tem, fidelitatemque conuertit noluerint, sunt certè audituri: Quid vltra face-
 re debui, & non feci? Quoniam non acceptastis mansuetudinem & miseri-
 cordiam meam, necesse est vos sentire iustitiam meam. Animaduertite filij
 quanta propter nos facit Deus, quanta facit nobis, quantum dissimulat,
 quam parcat, quam benefacit nobis, inuitans expectansque nos ad pœnitenti-
 am, quam misericorditer nobis dimittit peccata nostra, propterea quia
 nos diligit, & non vult nos perire. Conuertamus igitur corda nostra ad
 eum cum lachrymis, peccata nostra, durtiam atque ingratitude[m] no-
 stram flentes, & non sinamus in nobis perire, aut otiosam esse charitatem
 eius tantam, ne tantis eius beneficijs non respondeat fructus salutis nostræ,
 præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula.

DOMINICA SECUNDA DOMINI ADVEN-
 tus, Epistola B. Pauli Apostoli ad Rom. XV.

Vacunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per
 patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus. Deus
 autem patientia & solatio dei vobis idipsum sapere in alterutrum
 secundum Iesum Christum, vt unanimes, vno ore honorificetis De-
 um, & Patrem Domini nostri Iesu Christi. Propter quod suscipite
 inuicem, sicut & Christus suscepit nos in honorem Dei. Dico enim Christum
 Iesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad confirman-
 das promissiones patrum. Gentes autem super misericordia honorare Deum
 sicut scriptum est: Propterea confitebor tibi in gentibus Domine, & nomini Psal. 17.
 tuo cantabo. Et iterum dicit: Laudate eum omnes plebs eius. Et iterum. Deut. 10.
 Laudate omnes gentes Dominum, & magnificate eum omnes populi. Et rur- Psal. 116.
 sum Esaias ait: Erit radix Iesse, & qui exurgat regere gentes, in eum gentes
 sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio & pace in credendo, vt
 abundetis in spe & virtute Spiritus sancti. Isaiz 11.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Ante hæc verba Paulus monuerat Romanos, quo nemo sibi placeret: Rom. 15.
 placere autem satageret vnusquisque suo proximo in bono ad edi-
 ficationem: in hoc non eum laudans placendi appetitum, de quo Psal.